

P á l y á m e m l é k e z e t e .

Az a nemzedék, amelyhez tartozom, abban a szerencsés vagy szerencsétlen helyzetben van, hogy életünk és benne lelkeszi szolgálatunk átíveli a század elejétől annak utolsó évtizedéig terjedő időt. Gyermekkorunk emlékei között őrizzük az első világháborút követő nehéz gazdasági esztendőik emlékeit, a két világháború közötti idő konszolidációját, az 1938-41-ig tartó országgyarapodás eufóriáját, majd a hadszíntérré vált ország nyomoruságát. A háborús összeomlás után egy új demokratikus Magyarország születésének reménységét, majd az azt lehervasztó szocialista államrend 40 évét, ami életünk felét, annak derekas részét határozta meg. Megértük ennek összeomlását is és egy új polgári demokratikus jogállamiság kialakulását. Éltünk nyilas és kommunista terrorban, éltünk a "regnum Mariánum" szemléletében és egy tudományos világnézetűnek mondott ateista életrendben. Azt hiszem ilyen színes változó világ nem minden nemzedéknek adatik meg. Ilyen háttéren hozom elő lelkeszi pályám emlékeit. Talán lesz akinek érdekes, vagy tanulságos lesz.

Budapesten születtem 1920-ban. Gyermekkorom emléke a Budapesti templomok, elsődlegesen a Deák téri és a Fasori istentiszteleteken való részvétel. A vasárnapi iskola /gyermekmunka/ kedves diakonisszája és egy 1927-ből való Ujszövetség, amelyet ott kaptam és mai is féltve őrzöm. Az első ige, amire pontosan emlékszem Máté 10. fejezetéből, 30-31 versek: "néktek pedig még a fejezetek hajszálai is mind számon vannak. Ne féljete azért, ti sok verebecskénél drágábbak vagytok." Hányszor jutott eszembe azóta is ez az ige, amely szinte végigkísérte az utamat. A kedves diakonissza nevét már nem tudom, - hiszen nem is az ember a fontos - de az ige, amit utra valóul adott kísér. Harmadikos elemista voltam, amikor Hódmezővásárhelyre kerültünk. Ott megismertem az evangélikus iskola légkörét. Az osztatlan iskoláét, ahol I-VI. osztályosok voltunk egy csoportban és egy tanító foglalkozott velünk. Ma sem értem hogyan tudott ennyi gyermeket lekötni és a tudományban lépésről lépésre úgy előbbre vinni, hogy amikor gimnazista lettem, nem éreztem hátrányban magamat azokkal szemben, akik nagyobb iskolából jöttek. A kis Vásárhelyi gyülekezet nagy áldozattal tartotta fenn iskoláját. Eleinte még két lelkesze is volt /Plavetz Gyula és Klár Béla/ de amikor megöregedtek már csak egyet választottak a helyükre. Idős emberek voltak, ezért ifjusági munkát már nem igen végeztek, csak amikor Dr Keken András került oda lelkesznek éledt meg az ifjuság is. A gyülekezet, hogy terhein könnyítsen átadta az államnak az iskoláját, de az

ifju lelkész házaspár olyan meleg légkört hozott a gyülekezetbe, aminek a vonzása fiatalra, idősekre hatott és a szolgálatokat /istentisztelet gyülekezeti est,/ olyan színvonalra emelte, ami városszerte rangot adott az evangélikus egyháznak. A helyi Betlen Gábor ref. gimnáziumba jártam, ahol a 111-es "Erő" cserkészcsapat tagja lettem. Édesapámat Szegedre helyezték, és a gimn. VI-VIII osztályát már ott jártam. Itt az evangélikus gyülekezet 510.-es Thurzó György cserkészcsapatához kerültem, most már segédtiszt, majd tiszt lettem. Isten itt vezetett a csapat tisztikarában, amely egyszersmind bibliakör is volt olyan barátok közé, akiken át a Pro Christo evangéliumi diákszövetség tahii táboraira jutottam el. Itt ismertem meg Ittzés Mihály győri hitoktató lelkészt, akivel az első igazán bensőséges lelki beszélgetésben ismertem meg az élő Jézus Krisztust, aki reám is igényt tart, aki szolgálatába hív. Ezek a tahii táborok, az evangélikus középiskolás konferenciák, az itt szolgáló fiatal és izzóan lutheránus lelkészek hatása, hogy elkötelezett lettem a tudatosan élő Krisztus hit, de annak veretes lutheránus szemlélete mellett.

Igy kerültem a soproni Teológiára. Huszonegyen indultunk és 12-en végeztünk. Professzoraimat őszintén tiszteltem és szerettem, Talán a legközelebb a szívemhez az idős Pröhle Károly, Karner Károly, Sólyom Jenő, Podmaniczky Pál és Deák János kerültek, de mindegyiktől sokat kaptam, tudományban is, emberségben is. Fegyelemben éltünk, pl. tudtuk, hogy csak evangélikus leány lehet majd a hitvestársunk, és rá sem néztünk másra, Tudtuk ez az egyházunk rendje és ha lelkész szeretnék lenni, ezt vállalnom kell. Nem emlegettük az emberi szabadságunkat azt önként korlátoztuk az egyház belső rendje érdekében és senki sem lett boldogtalan ettől.

Felszentelésem után Lévára kerültem először. Csak három hónapig maradhattam itt, de az feledhetetlen volt. A gyülekezet viszonylag kicsiny volt, de nagyon meleg szívű. Főleg hitoktatást végeztem, mert Léva iskolaváros volt, sok bejáró diákkal. Öröm volt minden szolgálatom. Általam soha meg nem ismert kezek, minden nap titkon kis kosárka gyümölcsöt tettek a szobám ablakába. Ahol valaki ilyen kézzelfoghatóan érzi a gyülekezet szeretetét, az szinte szárnyakat ad a szolgálatban. Ilyen volt a lévai gyülekezet. Tudtam, sok verebecskénél drágább vagyok.

Kardos püspök ur váratlan halála az én helyzetemet is érintette. Komáromba kaptam azonnali áthelyezést. Először nem szívesen mentem, de Isten mennyi áldást készített itt is a számomra. Jó tanuló évek voltak az itt töltöttek. Egyszerre volt lelkészi, esperesi sőt püspökhelyettesi hivatal is ott. Így tanultam meg az adminisztrációt, a hivatali ügymenetet, mi hová tartozik, iktatás, levelezés stb. stb. Itt ismertem meg a Feleségemet. Együtt tanítottunk. Itt voltunk jegyesek, itt kötöttünk házasságot két légiriadó között. Olyan szegények voltunk, hogy

nem tudtuk mit eszünk másnap, és mégis olyan boldogok, hogy egymást hordozhatjuk szeretetben. Itt éltük át a háborút. Egy lelkész nem bujhat el, ha légiveszély van, és mennie kell bombázás közben is, mert temetésre várják, vagy urvacsorára valamelyik oltóhelyen. Három hónapon át éltünk úgy, hogy a lakásunktól egy km-nél közelebb volt a front vonala, A páncebén gyertya fénye mellett olvastuk az ígét, ami erőt adott és reménységet, és egymás kezét szoritottuk, amikor kint dübörgött a repülőbombák sorozata és vakolat hullt a fejünkre. Máskor láttunk végtelen sorban felpakolt szekereket vonulni az ablakunk alatt, ahol a párnák között kis gyermekek sirtak, és mi egymást átölelve mondtuk ki, mi nem menekülünk sehová, életünk Urunk kezében van. Ő őrzött meg a harcok veszedelme, idegen katonák erőszakossága között, nincstelenségben, ma el nem képzelhető nyomoruságban, hiszen sok verebecskénél drágábbak vagyunk. Megtartott, amikor egy éjjel erőszakkal kergettek át a Dunán a déli Komáromba, Magyarországra. Minden értékünk ott maradt. Megőrzött, amikor egy piciny gyermekkel egy éven át laktunk úgy, hogy a szobánknak mennyezete ugyan volt, de felette háztető már nem. Megőrizte egészségünket és a kisfiunkét is, hogy még náthások sem lettünk. Kirendelte a mindennapi kenyeret ebben az időben is.

Építkeztünk. Éhesen de a hivekkel együtt szedtük össze a szétrobbant falak tégláit és építettük vissza a helyükre. Elkészült a fal majd a tetőzet is. Megérkezett 6000 darab cserép, amit a fuvaros az épület mellett rakott le. Vasárnap volt, istentisztelet. A végén a gyülekezet elé álltam, elmondtam, itt a cserép, amit Isten csodálatosan adott nekünk, de ha most kint hagyjuk az udvaron az éjszaka során legalább a felét bizonyosan elviszik mások, hiszen mindenkinek kell a cserép. Be kellene hordani az épületbe, hogy védett helyen legyen. Az egész ünnepi gyülekezet aprók és nagyok, férfiak és asszonyok, akik a legjobb ruhájukban voltak, hordani kezdte a cserepet. Egy jó óra múlva piros arccal porolták egymást a téglaporttól, de bent volt az épületben a cserép. Valaki azt mondotta: ez volt életem legszebb istentisztelete. Elkészült a lakás, megújult az épület, de más lelkész költözött az új lakásba. Áthelyeztek Tatabányára.

Itt folytatódott a szolgálat. Ujra egy szétesett gyülekezet összehozása. Ma erről már nehéz beszélni, sokféle érdek ütközött. Egy bizonyos e két gyülekezetben nagyon megtanultam az egyházjogot. Eligazodást a törvények utvesztőiben, mikor határozatképes a gyűlés, milyen formái vannak a jegyzőkönyveknek. stb. Ma sok lelkész nézete, hogy felesleges az egyházjog, csak az evangélium hirdetés a fontos. Igaz, de ha valaki úgy csüri csavarja a jogot, hogy rámegegy az evangélium, akkor védekezni csak a jog ismeretében lehet.

Ekkor határoztam el magamban, hogy most már minden adódó lehetőséget megragadok, hogy gyülekezeti lelkész lehessenek. Ezekben az években

mind jobban növekvő mértékben vettem részt a belmissziói szolgálataiban. Különösen sokszor a fóti konferenciákon, de a győri anyaház szolgálataiban is, több gyülekezeti evangelizációt is végeztem. Isten megáldotta a személyes pásztorolás szolgálatát, és ezeknek áldott hatása volt a magam életére is. Láttam, hogy csak úgy tudok másnak szolgálni, ha én magam is Jézus Krisztus pásztorolása alatt élek, és ez sok erőt adott. Közben sorra pályáztam meg minden meghirdetett lelkeszi állást. Nem sok sikerrel. Én voltam az aki indult még, de más futott be. Tudtam életem Isten kezében van, majd Ő kirendeli, ha eljön az ideje. Így is volt. Meghirdették a paksi állást is. Megpályáztam. Senkit sem ismertem ott, soha arra nem jártam, így különösebb reménység sem volt bennem. Ez a reménység, amikor megtudtam, hogy 26 pályázat érkezett be, még kisebb lett. Meglepett, amikor bemutatkozni hívtak és még jobban meglepett, amikor értesítettek, hogy szótöbbséggel, engem választottak meg. Ebben már lehetetlen volt észre nem vennem Isten utját. Gond is volt. Egy sokéves belső viszályban meghasonlott gyülekezetet kellett összeszedni és megbékíteni. Óriási adóság terhe alatt lévő gyülekezetet újra lendületbe hozni. Lerongyolódott épületek, lakás, kulturálttá tenni csak akkor lehet, ha túl leszünk az adóság terhén. Ott értettem meg, hogy milyen terhet vettem magamra. Ujra egy ígét adott Isten, megérkezésem napi igéjében Csel. 18:10. "mert én veled vagyok és senki sem támad reád, hogy néked ártson, mert nékem sok népem van ebben a városban" Ez egyértelmű volt, építeni lehetett reá. Egy másik dolog is világossá tette, hogy csak az Urra bízhatjuk magunkat. Feleségem középiskolai tanár volt. Már amikor Tatabányára kerültünk nem kapott a gimnáziumban helyet, hanem egyik általános iskolában kapott alkalmazást, de kapott. Most Paksra való áthelyezését kértük. Az áthelyezés meg is történt, csak hogy Pakson nem fogadták el. Pedig milyen egyszerű volt. A volt paksi elődóm felesége is tanár volt, csak az Ő helyére kellett volna helyezni az új papnét, de ez 1951-ben ideológiai okokból nem ment. Nem fogadták el és visszautasították Tatabányára. Nem volt a számára hely Pakson, Kényszeríteni akarták, hogy vagy szakadjon el a családjától, három gyermekétől, vagy ha nem vállalja mondjon le állásáról. Ez utóbbi történt. Ez nekünk igen komoly anyagi nehézséget jelentett. Isten ezt is a javunkra fordította, mert így lett igazán "főhivatású papné" aki így mindenben munkatársként tudott a gyülekezeti dolgokkal is foglalkozni, s ez nagy nyereség lett a családon belül a gyermekeink nevelésében, a gyülekezetben a lelki munka szempontjából. Ma már ilyen papné alig van, hiszen szinte mindenütt vagy valamilyen más munkahelyen dolgozik a papné, vagy maga is lelkész és így megvan a maga külön munkaterülete.

Itt egy pillanatra visszanezdek. A mi nemzedékünknek nem adatott meg, hogy külföldi tanulmányuttra mehessen vagy ösztöndíjat kapjon,

pedig ez ma szinte általános. A legtöbben nem tudtuk tudományos ambícióinkat sem megvalósítani, pl. nem tehetünk doktorátust, mert életünk legproduktívabb éveit vagy a család megélhetésének küzdelme, vagy az egyházpolitikai harcok hullámverése tette meddővé. En pl. egyházföldrajzból /a történelem egy mellékága/ szerettem volna disszertációt készíteni. Egy része el is készült, de az is a fiókban maradt, a többit elvitte a gyülekezeti munka, a családi gondok növekedése, az egyházi változások az u.n. egyházpolitikai küzdelmek. Ma erre az időre elég sematikusán néznek vissza sokan és mondanak róla ítéletet olyanok, akik nem kóstoltak bele a kor problémáiba. Nem szeretném, ha a mostani írásomat valaki azzal intézné el, hogy önmentés, vagy önigazolás. Távolról sem, de lássunk tárgyilagosan. A háboru alatti és utáni évek szellemi arculata sokkal bonyolultabb, mint azt ma elgondolják. Lássuk milyen tényezők motiválták. Első a német nácizmus megítélése. Sokan éltek a német munkaszervezés és háborus teljesítmények bővületében és ez egész gondolkodásukon meglátszott. En ettől gyermekkorom öntudatra jutása óta elhatároztam magam. Szegedi diákéveimben olyan szellemi és lelki hatások értek, hogy már az 1938-as Anschluss élesen náciellenessé tett, mert a magyarságot féltettem a náci ölelésben. Kerékpár turáim során személyes élményeim voltak a "Wandervogel"-ek akna munkájáról. Viszont erősen hatott reám a magyarság igazi problémáit felvető népi írók /Féja Géza, Veres Péter, Németh László, Kodolányi János és még sok más hatása. Ez ötvöződött Karácsony Sándor szellemi, lelki hatásával, akit személyesen is jól ismertem. A falukutatás, a magyar észjárás tudatosulása, a cserkészlet, a Pro Christo konferenciák együttes hatása formálta mindazt bennem. Ezért nem féltem a háboru veszéstől, mert azt hittem, ez a magyar életszemlélet kap benne utat, lehetőséget. Eleinte ez így is tűnt. Hamar megnyílt a szemem és láttam az ideológiai diktatura népüktől idegen szemléletét. Így lett a számunkra izgalmas kérdés a német hitvalló egyházi magatartás, a norvég ellenállás vizsgálata. A veszélyek felismerésében nem voltunk egyforma szinten. Volt aki érzékenyebb volt és élesebben reagált, és volt, aki úgy látta, hogy még rendbe jöhetnek a dolgok, a status confessionis még nincs itt. Éjszakába nyúló vitákon beszéltük ezeket a kérdéseket egymással. Tatabányán hárman is voltunk lelkészek együtt a gyülekezetben. Ige feletti tusakodásban, imádságban, egymással vitázva, kerestük, kértük a feleletet: hol van az a konkrét pont, ahol Istennek kell engedni inkább, mint embereknek. Azt sem szabad elfeledni, hogy 1945-48 között olyan szegények voltak a gyülekezetek, olyan nehéz teher volt az iskolák fenntartása, olyan sok negatív tapasztalattunk is volt az egyházi tanítók hitbeli magatartásáról - hiszen iskolavizsgáló is voltam akkoriban - hogy komolyan úgy éreztük, nem az egyházi iskola az a kérdés, ahol törésre kell jutnunk az állammal.

Egyházunk vezetősége is hasonló nézeten volt a tanítók hithűségét tekintve, hiszen ekkor szervezték meg a pedagógus evangelizációkat, mert látták, hogy erre szükség van, csak így lesznek iskoláink igazán egyházunk kincsei. A következő szempont a lelkeszi államsegély megtartása volt. Ismét nézzük a realitásokat. Tul voltunk a német kitelepítésen, szlovák kivándorlásun. Voltak gyülekezetek, ahol 1200 lélekből 17 lélek maradt. Ezeknek a szolgatársaknak egyetlen létaapja az akkori értékben egy pedagógus fizetéssel felérő kongrua volt. Mi láttuk és hallottuk ezeknek a szolgatársaknak a sóhaját, miből lesz nékem és családomnak kenyere. Voltak gazdag gyülekezetek, ahol ez nem volt gond, ahol a stóla egy második fizetés volt, de nem csak ilyenek voltak. Akkor még túl sok lelkeszünk volt. Segédlelkészek, missziói lelkészek, hitoktatók, akik mind helyet kerestek. Viáágos volt hogy ellenállás esetén nem egy két hónapról, még csak nem is egy-két esztendőről kell támogatásukról gondoskodni, hanem ki tudja milyen távolságban. Lehet, hogy ma sokan mondják, de aki Isten megőrző kegyelmében bizik, az nem fél ilyen kockázatot vállalni, Lehet, hogy hitünk fogyatékosága volt amit éreztünk, de ha a családjainkra néztünk és amikor tudtuk, hogy még fizikai munkára sem kapunk lehetőséget, akkor ez olyan kényszer volt, ami gondolkodásunkat arra terelte, hogy a gyülekezetekben mégis az első az evangélium hirdetés lehetősége, a hitoktatás, a konfirmáció. stb. Megvallom, hogy akkor számomra döbbenetes erővel szólt Reményik Sándor verse: Ahogy lehet... Igaz ez nem evangélium, igaz mi is Péterek voltunk, de higyjétek el sirva könyörögtünk erőért, megtartatásért, és így kaptunk békességet.

Itt még egy drága emlékem jön elő gondolataimban. 1950 nyara volt. Szabó József püspök ur hívott össze egy kis csapatot Főtra, hogy beszéljük meg ~~ixxxxxxxxix~~ coram Deo a családtervezés kérdését a keresztyén ember életében. Voltunk ott ifjak és idősek, két gyermekek és nyolc gyermekesek, igazán sokszínű társaság. Ilyen egy témára koncentráló, azt a legszemélyesebb életünkben konkretizáló, őszinte, egymást nem ítélő, hanem szeretetben hordozó konferencián még nem voltam, azóta sem. Ilyen meleg légkört sem éreztem még soha. Ma is áldom érte Istent. Azt hiszem az ilyen teológiai diskurzusnak van értelme ma is.

Ilyen célratöréssel végeztem szolgálatomat Pakson. Csendben, nem vertünk semmit sem nagydobra, még ujságunkban sem adtunk hírt róla. Volt gyülekezeti csendeshét, evangelizáció, ősszel tavasszal, gyülekezeti gyermekmunkára képző tanfolyamokat tartottunk és ezekre hívtuk a szomszéd, sőt távolabbi gyülekezetekből is a résztvevőket. Végeztük az ifjusági munkát és a leánykörben 30-40 leány jött hetente. Ma is ezek közül való a gyülekezet igazi magja, akik hűségesek maradtak mindvégig és ez a családjukban is meglátszott.

Rendszeresen csináltunk nyaranta a diákjainknak több napos táborát a közeli hol Duna mellett, ahová a gyerekek kerékpáron mentek és pedig egy jó kilométerre követtem őket, hogy ha kell ott legyek a segítséggel, mégis ne együtt menjünk. Az ifjusági órákra a kertek alatt jöttek a gyerekek, de folyamatosan volt ilyen munkánk. Néha bizony szétugrasztották a csoportot, de néhány heti hónapi szünet után újra kezdtük. Ezekre nem tudok úgy visszanézni, hogy elárultuk vagy feladtuk volna az egyház igazi kincsét az evangéliumot.

Tartottunk lelkészcsaládi találkozókat a megyénk belül. Volt papné konferenciánk, papgyerek találkozóink. Isten úgy adta hogy volt 4-5 olyan lelkészcsalád, ahol egymáshoz közel álló koru gyermekek voltak és ezek ma már 40 évesen is boldogan emlékeznek vissza ezekre a találkozásokra. Mennyi áldást készített Isten ezeken át. Többen közülük a lelkész édesapák utódai lettek a szent szolgálatban. Ezeket sem tudom leseperni azzal, hogy megalkudtunk a pártállammal.

A legnehezebb években is volt gyülekezeti élet. Főként nagyon szépen gyarapodott anyagilag is a gyülekezet. Növekedett a templomi persely, voltak adományok. A kisebb, gyengébb gyülekezetért egyre növekedett a segítő készség. Az évi persely több mint 50 % ment el más gyülekezeti célra, segítésre, s ez az összeg az 1980-as években már évi 50,000.- Ft felett volt.

Az ideológiai harc legnehezebb éveiben is volt természetes szaporodás a gyülekezetben. A gyülekezet tehát nem engedett a névadók, vagy társadalmi temetések vonzásának és ha volt is olykor ilyen az ritka kivétel volt. A gyülekezet nem esett szét, sőt paksi viszonylatban talán a legstabilabb, masszív közösség volt a felekezetek között.

A szolgálat élményei között van negatív is. Egy gyülekezetet mindig megrostál a Sátán. Sértődéseket, hiúságokat támaszt, nagyon is emberi szempontokat az evangélium helyett. Ezt is átéltem. Volt egy kemény év, amikor próbára került átűrőképeség, az alázat, a szolgálai kötény felvétele, Istennek hála Ő adott erőt, szelidséget, kötél idegeket. Késszé tett megalázkodni a dühödt vádolók előtt és amire senki nem gondolt Isten csendet teremtett. Valamennyi vádolom koporsója mellett nékem kellett szolgálnom. Erre is felülről kaptam erőt.

Isten úgy vezette életutamat, hogy az felfelé ivelt. Sohasem törtem nagyobb tisztségre. 1960-ban espereshelyettes lettem egy viruló, egészséges esperes mellett. Tíz év múlva egyik lelkészgyűlésre érkezve közölték a már ott lévők, hogy vegyem át az elnöklést, mert az esperes kórházban van agyvérzést kapott. Később kiderült, hogy agydaganat volt, ami egy év alatt hazavitte. Így lettem esperes. Három cikluson keresztül választottak meg, senki sem erőltette. Azt tapasztaltam, hogy a vezetés határozottsága mellett a rend megtartása, ugyanakkor megértő szeretet kell a testvérek felé. Ez olykor komoly feszült-

ség. Ha a rendet, az adminisztráció fegyelmét, jelentések pontos be-
küldését kívántam meg, arra azt a választ kaptam, mi nem aktákat kell
hogy gyártsunk, hanem az evangéliumot hirdessük. De ha elengedtem a
terminusokat, magam került^{am} nehéz helyzetbe hiszen nem tudtam az össze-
sitéseket időre elkészíteni. Hol a helyes út? Akkor találtam meg, ami-
kor úgy vittem a lelkészek elé az ügyet, x.y. nem tudta elkészíteni
valamilyen feladatát, ki csinálja meg helyette. Mindig akadt valaki és
a legtöbbször maga a hátrálékos most már igazán elkészítette az mu-
lasztását. Így rend is volt és a megértő türelem sem szenvedett hiányt.
Mindig fontosnak éreztem a lelkészek pontos tájékoztatását mindenről.
Így lelepleztem az esetleges pletykákat, és egyértelmű volt minden
az egész fraternitás számára. Ugy éreztem, hogy az esperes nemcsak a
püspök munkatársa, ahogyan a törvény írja, hanem a lelkészek pásztor-
a is, akiket védenie kell, akiknek érdekeit képviselnie kell. Híd az
egyházvezetés felé, de híd a lelkészek és gyülekezetek felé is.

Egyházunkban nagyon keveseknek adatott meg, hogy még ennél is
feljebb iveljen a pályájuk. Én voltam a legjobban meglepve, amikor
1983-ban püspökhelyettesé választottak. Itt is megnyugtattak, nem sok
dolgom lesz. Egy agilis, rutinos /25 éven át/ közéleti tekintélynek
örvendő püspök mellett, nem lesz reám szükség. Igaz szóba került az
L.V.Sz. Budapesti Naggyűlése után, amikor ő lett az elnök, hogy meg-
kellene bizonyos feladatokat osztani, hogy ezzel segítséget jelent-
sek, de erre sohasem került sor. Mig két év múlva egy telefon hívott
hogy át kell vennem az ügyeket. Az egész szituáció jelezte, hogy
nagyon sikos talajon vagyok. Az világos volt előttem, hogy a kormány-
keréken fordítani kell. Azt is tudtam, hogy egy erőteljes kormány moz-
dulattól felborulhat a kocsi, csak a lassu, de tudatos irányváltás
lehet a feladatom. Próbáltam meghallgatni embereket, próbáltam szol-
gálni csendesen, szinte észrevétlenül. Sikerült? Megértették? Ki
tudja. Egy bizonyos magamat sohasem kiméltem, és az a két év, három
tisztet betöltve életem legnehezebb időszakom volt. Isten bármilyen
jó egészséget, szívós szervezetet adott, azért ez már sok volt.
Most már nagyon csendes lettem. Pályám emlékezete most már inkább
a számadásra irányítja gondolataimat. Folyamatosan dolgozom, amikor
szükséges besegítek a szolgálatban, helyben is vidéken is. Örülök
minden ilyen szolgálatnak. Utamon végigtekintve vannak, amiket szí-
vesen kitörölnék, de nem lehet. Ezek is jönnek velem. Vannak amikre
ma is azt mondom, ma sem tenném másként. Hálás vagyok azokért, akiket
Isten az uton társakul adott. Családom. Szolgatársaim, Előljáróim.
Akiknek hitéletemben a legtöbbet köszönhetek: Turóczy Zoltán és
Szabó József. Isten áldott eszközei voltak életemben.

Eddig két ige kíséerte utamat, amikről említést is tettem. Most
egy harmadik ige áll előttem szüntelen. János 21:17. Tőlem is kér-

dezi Jézus egy életut sok bukdácsolása után:Szeretsz-é engem.? Én sem tudok mást válaszolni,mint Péter.Uram Te mindent tudsz,te tudod hogy szeretlek Téged. Milyen jó lenne,ha nékem is azt mondhatná: "Legelteéd az én juhaimat".

Sólyom Károly
ny.ev.lelkész.